

forhold til den gældende konkurrence lov er det fundet hensigtsmæssigt at anvende en formulering af formålsbestemmelsen, der betoner, at kriteriet for en effektiv ressourceanvendelse er samfundsmæssig effektivitet.

Effektivitetsbegrebet indebærer dels, at varer og tjenesteydelser produceres og distribueres til de lavest mulige omkostninger dels, at udbudet af varer og tjenesteydelser sker i en mængde og sammensætning, der afspejler brugernes og forbrugernes præferencer.

Det samfundsmæssige effektivitetsbegreb har to dimensioner: statisk effektivitet og dynamisk effektivitet eller effektivitet på kort sigt og effektivitet på længere sigt. Ved statisk effektivitet forstås, at samfundets ressourcer er optimalt udnyttet på et givet tidspunkt eller inden for en kortere tidsperiode, mens dynamisk effektivitet refererer til ændringer i samfundets ressourcer på en sådan måde, at de udnyttes stadig mere effektivt i overensstemmelse med ændringer i forbrugernes præferencer.

Ved dynamisk effektivitet sigtes der især på erhvervslivets omstillingsevne, således at der udvikles ændringer eller innovationer i form af nye produktionsprocesser, produkter eller ydelser. Det konkurrencemæssige pres tvinger virksomhederne til løbende at foretage innovationer og reducere deres omkostninger for at fastholde deres markedsposition.

Af formålsbestemmelsen fremgår det, at et væsentligt middel til opnåelse af målsætningen om effektiv ressourceanvendelse er virksom konkurrence. Dette middel er naturligt i et markedspræget samfund, hvor virksom konkurrence normalt vil føre til effektiv ressourceanvendelse. Imidlertid kan man forestille sig undtagelsestilfælde, hvor dette ikke gælder. Således vil eksistensen af naturlige monopoler, f.eks. i tilknytning til visse samfundsmæssige infrastrukturinvesteringer, kunne føre til en mere effektiv ressourceanvendelse end det, som vil være tilfældet under virksom konkurrence. I sådanne tilfælde må det imidlertid sikres, at det naturlige monopol ikke bringer målsætningen om effektiv ressourceanvendelse i fare. Det kan f.eks. ske ved at sikre lige adgang til benyttelsen af de fælles infrastrukturfaciliteter under hensyntagen til de samfundsmæssige forpligtelser, som gælder for området.

Begrebet virksom konkurrence sigter til både strukturelle og adfærdsmæssige forhold. De strukturelle forhold, som skal karakterisere et marked med virksom konkurrence, er bl.a., at antallet af aktører på markedet er tilstrækkeligt stort under hensyntagen til stordriftsfordele, og at adgangen til markedet ikke er begrænset. På den adfærdsmæssige side ligger bl.a. en forudsætning om uafhængige beslutnin-

ger taget af virksomheder, som er aktive på markedet. Konkurrencen kan kun fungere effektivt eller virksomt, hvis virksomhederne har en grundlæggende frihed til at indgå aftaler og til selv at disponere i økonomiske forhold. Denne frihed til økonomisk beslutningstagen er også en frihed til at tilpasse sig konkurrenternes adfærd på markedet. En virksom konkurrence vil derimod blive svækket eller sat ud af kraft, hvis virksomhedens kontakt på markedet afløses af aftaler eller samordnet praksis, hvis formål eller følge er at øve indflydelse på en aktuel eller potentiel konkurrents adfærd, eller hvis formål eller følge er at oplyse om virksomhedens egen fremtidige markedsadfærd. Kun under et stadig konkurrencepres vil virksomhederne løbende tvinges til at tilpasse produktion og omsætning til et optimalt niveau.

Lovens formål fremmes gennem regler, der dels sikrer, at en konkurrencebegrænsning ikke finder sted gennem aftale, vedtagelse eller ved samordnet praksis, som vil forårsage, at en virksomhed afgiver sin frihed til selvstændigt at konkurrere på markedet, dels sikrer, at en virksomheds mulighed for at konkurrere på markedet ikke begrænses ved, at en anden virksomhed misbruger en dominerende stilling på markedet. Endvidere fremmes lovens formål gennem adgangen til at påpege konkurrenceskadelige virkninger af offentlig regulering.

I den foreslåede formålsbestemmelse undlades generelt omtale af lovens konkurrenceregulerende midler.

Den gældende konkurrence lov nævner i formålsbestemmelsen foranstaltninger imod begrænsninger i erhvervsfriheden. Begrebet erhvervsfrihed er ikke entydigt. Det kan dels forstås som etableringsfrihed, det vil sige fri adgang til for enhver at nedsætte sig i hvilket erhverv, den pågældende vil, dels som en sikring imod ulighed i erhvervsudøvelse imellem eller urimelige vilkår for erhvervsudøvelsen.

Det er hensigtsmæssigt, at formålsbestemmelsen i en ny konkurrence lov udformes så enkelt som muligt med én overordnet målsætning, og af denne grund nævnes hensynet til erhvervsfriheden ikke udtrykkeligt. På samme måde som i den gældende konkurrence lov indgår erhvervsfriheden imidlertid som et af de væsentlige hensyn.

Ved forberedelsen af den gældende konkurrence lov blev det overvejet at medtage hensynet til forbrugerne. Dette blev dog afvist af det lovforberedende udvalg, idet forbrugerbeskyttelse ikke blev fundet at kunne indgå som selvstændig målsætning i en konkurrence lov. Effektivitetsmålsætningen i den gældende lov bygger på den antagelse, at forbrugernes velfærd maksimeres, når samfundets ressourcer udnyttes optimalt. Det forekommer fortsat rigtigst, at